

Vlak bij Rio en Sao Paulo ligt het Atlantisch regenwoud

De groene kust

Thea Detiger

AMSTERDAM - Het Atlantisch regenwoud tussen Santos en Rio de Janeiro, beter bekend als de Groene Kust, vormt de nieuwste troef van Brazilië. Nog maar weinig mensen kennen het regenwoud, dat zich toch vlak bij de dichtstbevolkte steden van het land Rio en Sao Paulo bevindt.

De Groene Kust is uniek omdat de met regenwoud begroeide bergen helemaal doorlopen tot de oceaan. Volgens kenners is de biodiversiteit van het woud vol kleurrijke vogels en bloeiende bromelia's vrijwel nergens zo groot als hier. Vandaar dat zelfs in Brazilië, waar men met de Amazone en de Pantanal nog verward is wat betreft natuur, het gevoel heerst dat hier voorzichtig mee moet worden omgesprongen.

Ubatuba trekt surfers van over de hele wereld.

"We willen alles doen om dit regenwoud in stand te houden en alleen ecotoerisme toelaten", zegt natuurgids Silvia Zaterka uit Ubatuba. "Er is al te veel verloren gegaan. Ooit was de hele kust van Brazilië van noord naar zuid bedekt met het Atlantisch regenwoud. Daar is nu nog ongeveer 5 procent van over."

Ubatuba is beroemd om zijn witte surfstranden, die vaak alleen per boot te bereiken zijn. Aan de rotsen voor de kust komen de zeeschildpadden zich te goed doen aan mosselen om vervolgens in het noordelijker gelegen Bahia te

jongen.

Het centrum voor zeeschildpadden heeft het gelukkig eindelijk voor elkaar dat de vissers het melden wanneer ze verminkte schildpadden ophalen in hun netten. Dat gaat via het principe geven en nemen. De vrouwen van de vissers mogen in het bezoekerscentrum hun huisnijverheid verkopen. Zo wordt in het regenwoud oogluikend toegestaan dat de bewoners aan de rand wat maniok voor eigen gebruik verbouwen. "Sinds het regenwoud is ondergebracht in het staatspark Serra do Mar, mogen er geen huizen gebouwd worden en geen gewassen verbouwd. Maar bij mensen die geen alternatieven hebben, moet je soms een oogje dichtknijpen", zegt Silvia.

Stille stranden

Volgens haar hebben de bewoners van Sao Paulo en Rio nauwelijks belangstelling voor het groene paradijs in hun achtertuin. "Rio heeft natuurlijk zelf stranden en de inwoners van Sao Paulo vliegen liever ver weg naar Bahia en Fortealeza dan dat ze 100 kilometer van hun stad komen genieten van stille stranden en een overweldigende natuur. Europeanen, met name Duitsers en Scandinaviërs en oudere Canadezen, zien er echter niet tegen

op helemaal hierheen te komen om de oude indianentrails door het regenwoud te verkennen. Omdat ze niet zonder gids het woud in kunnen, zet ik tochten uit van enkele dagen, waarbij we soms afgelegen indianengemeenschappen bezoeken."

Waar de inwoners van Rio en Sao Paulo nog wel voor te vinden zijn, zijn de dichtbeboste eilanden Ilha Bela en Ilha Grande. Beide zijn voor zo'n 80 procent bedekt met regenwoud. Terwijl Ilha Bela (200 km van Sao Paulo) bekend is om zijn vele watervallen, waar wunderschone voettochten naartoe te maken zijn, staan bij het hippieachtige Ilha Grande de stranden voorop.

Kolibrie.

Ilha Grande is het grootste van 365 eilanden die vallen onder het Marine Statepark Angra dos Reis. Volgens de Amerikaanse Times ligt hier één van de twaalf mooiste stranden ter wereld: Praia de Lopes Mendes. Om er te komen moet je met een bootje van de hoofdstad van Ilha Grande en dan nog een stuk lopen over een glibberig bospad. Het witte zand op het strand voelt aan als fluweel. De kleuren van de oceaan variëren van lichtgroen tot donkerblauw, en de bergen lopen tot in de zee, die lang ondiep blijft. De plek is ideaal om te surfen en te duiken. En dan te bedenken dat hier vroeger een beruchte strafgevangenis stond.

De Portugezen verscheepten heel wat pauze-brasil-bomen naar hun moederland voor de rode kleur. Later kaptten ze grote stukken regenwoud om koffie-, suikerriet- en sojaplantages aan te leggen. De plaatsen waar de bergen de zee bereiken, bleven vaak gespaard omdat ze moeilijk te kappen waren. Daardoor heeft Sao Paulo een nog vrijwel onbedorven regenwoud. In tegenstelling tot Rio waar wel veel gekapt is, met name voor koffie fazenda's. Toen de Portugese koning Pedro II zag hoeveel regenwoud verloren ging, gaf hij opdracht de koffieplantages naar de vallei te verplaatsen, waar ze nu onderdak verlenen aan toeristen, en het regenwoud opnieuw aan te planten. Helaas werden er veel importbomen geplant uit Azië en Afrika, die meer woekeren dan de inheemse en de zaak langzaam overnemen. Ze noemen het regenwoud hier dan ook 'secondary', terwijl het regenwoud bij Sao Paulo, Bahia en Paraty 'primary' regenwoud is.

Koloniaal

Paraty is een schitterend oud koloniaal stadje, vrij van autoverkeer en voorzien van prachtige pousada's (pensions) rond een mooie binnentuin. Beroemd is de viering van de uitstorting van de Heilige Geest met Pinksteren. Hier was vroeger een Portugees fort en vlak bij het stadje zijn de overblijfselen te vinden van de Caminho do Ouro. De Portugezen legden deze 1200 kilometer lange, zeer steile weg dwars door het regenwoud aan om de goudmijnen van Minas Gerais te bereiken. Hij werd in de 18e eeuw zelfs bestraat en wordt nu de Braziliaanse piramide genoemd. Het pad waarover muilezels en slaven zwaar materiaal heen en goud terug moesten dragen, is een uitdaging voor avonturiers. Nog niemand heeft het hele pad nagelopen.

De bestrating van de weg langs de kust tussen Santos en Rio dateert pas van 1980, nadat handige blanken de indianen in de jaren zestig en zeventig hun land voor een spotprijs afhandig hadden gemaakt. Rond Paraty wonen nog zo'n 500 indianen. Het oorspronkelijke regenwoud blijft aantrekkingskracht op ze uitoefenen. Hoewel ze zich niet vestigden op Ilha Bela (dé eilandbestemming van inwoners van Sao Paulo) brachten ze er wel hun dode chiefs heen om ze op het strand over te laten aan de natuur. Op het eiland, dat wel 300 watervallen telt waar vaak de prachtige lichtblauwe vlinder 'capitão de mata' (kapitein van het regenwoud) boven zweeft, zetten de piraten vroeger hun zwarte slaven aan wal. Ze wisten dat zij doodsbang waren voor het regenwoud en met elkaar in de brandende zon op het strand zouden blijven.

De natuurgids, die de jeep zonder problemen door rivieren heen loodst, legt uit waarom de Brazilianen zo vriendelijk en gastvrij zijn. "Een opgewekt karakter en ideale omstandigheden. Ons land is pas 500 jaar oud. Heeft geen etnische problemen en geen oorlogen gekend. We hebben een fantastisch klimaat, veel ruimte en het fruit hangt zo overvloedig aan de bomen dat in principe niemand honger hoeft te hebben."

REISWIJZER:

De KLM vliegt dagelijks met de nieuwste Boeing 777 van Amsterdam naar Sao Paulo. www.klm.nl.
Arrangementen voor ecotoerisme worden verzorgd door Freeway Brasil. www.freeway.tur.br. Sites van de genoemde locaties zijn: www.ilhabela.com.br, www.ubatuba.sp.gov.br/setur, www.ilhagrande.com.br